

CONSCIÈNCIA D'ARA
I la setmana que ve:
Rafael Pardo: felicitat tòxica

Estils

La peregrinació africana que la pandèmia no atura

Senegal celebra el Magal, un esdeveniment que busca equilibrar la salut física, espiritual, econòmica i social

DÍDAC P. LAGARRIGA
LLOC

Quan la lluna comença a créixer i arriba al seu divuitè dia del mes islàmic de safar, Dakar i molts altres indrets del Senegal es buiden per omplir una ciutat, Touba, ja de per sí agitada amb els seus 700.000 habitants. Com el calendari islàmic lunar és onze dies més curt que el gregorià, les seves dates assenyalades donen la volta completa al calendari solar cada trenta-tres anys. Enguany, el 18 de safar ha caigut el dimarts 6 d'octubre, dia del gran Magal ("celebració" en wolof), una de les peregrinacions més grans d'Àfrica. Entre dos i tres milions de persones es reuneixen cada any en una ciutat caracteritzada, entre d'altres, per no tenir hotels. Ciutat, per tant, alberg en ella mateixa, on dies abans de la data es va omplint d'homes i dones amb maletes i sarrons al cap que seran acollits a les cases, patis i carrers d'uns veïns avesats a l'hospitalitat. Centre neuràlgic de la comunitat mística de la *muridiya* (una branca súfi amb uns set milions de membres), Touba compta amb una legislació singular que la fa única, tan única que en temps de pandèmia ha continuat endavant amb una peregrinació marcada, inevitablement, per la crisi sanitària –i econòmica–.

Aquesta data recorda el dia que el místic i revolucionari pacifista anticolonial Cheikh Ahmadou Bamba (1853-1927) va sortir de casa cridat per l'Administració Colonial francesa que, l'any 1895, el va condemnar a la deportació a Gabon durant set anys, on va malviure empresonat. No obstant això, en una situació tan dura com la que va experimentar Bamba, va aconseguir transmutar aquesta deportació en experiència espiritual. La seva comunitat, en un exercici d'alquímia sorprenent, ha aconseguit que la data de la seva deportació sigui sinònim d'alegria i prosperitat. ¿Celebrar-ho aquest 2020, però, és també un signe d'irresponsabilitat pel gran risc de contagi, tot i les mesures sanitàries aplicades?

Conviure amb la Covid

Quan la Covid-19 es va estendre pel planeta, Senegal, com la resta de països africans, va establir mesures de control estrictes, com el tancament de fronteres i escoles, la limitació de mercats i transports o tocs de queda nocturns. Amb els mesos, i malgrat les previsions pessimistes de l'inici,

CHRISTIANBOBSTPHOTOGRAPHY.COM

les xifres demostren que, en general, el continent està lluny de les tasses de mortalitat que es temien degut, possiblement –segons la mateixa OMS–, a una mitjana d'edat jove de la població i a una vida centrada en l'exterior. Sigui com sigui, feia mesos que es debatia si aquest any hi hauria Magal, una peregrinació que a més d'efectes espirituals té una gran repercussió social i, sobretot, econòmica a nivell nacional.

Per la seva idiosincràsia, l'Estat té poca ingerència a Touba, administrada per la pròpia comunitat i, des del gener de 2018, liderada pel califa general Serigne Mountakha Bassirou Mbacké, el net més vell de Bamba. Aquest home i guia, considerat un gran intel·lectual, piados i hàbil comunicador, ha mostrat des de l'inici de la pandèmia un rotund compromís amb les mesures sanitàries imposades i va ser dels primers que va donar una important suma de diners a l'Estat –al voltant de 300.000 euros– perquè s'invertissin en la lluita contra el coronavirus. Tot i que, a diferència de les altres mesquites del Senegal, la de Touba –una de les més grans d'Àfrica occidental, amb una capacitat per a milers de fidels– sempre ha estat oberta, s'hi han aplicat sempre les mesures de distància, mascareta i neteja de mans. Durant el Magal, per exemple, cinc-cents voluntaris, cinc mil caixes de mascare-

Importància
És un dels actes més grans i multitudinaris del continent africà

tes i 250 de gel hidroalcohòlic esperaven en els magatzems de la mesquita a què comencés la llarga cua de peregrins, que no podien accedir-hi sense la protecció adient.

Ni negacionista ni paràlitzat per la por, Serigne Mountakha Bassirou Mbacké, en un dels seus discursos més comentats durant la festa del passat final de ramadà el 24 de maig, va afirmar: "El coronavirus ha estat creat de la mateixa manera que nosaltres hem estat creats, és a dir, per l'únic Creador. El virus segueix estrictament les instruccions que ha rebut. Per tant, nosaltres hem de fer el mateix". Arran d'aquestes paraules, Bougane Guèye Dany, president del moviment ciutadà Gueum Sa Bopp, va escriure a la premsa local: "Això vol dir que hem de continuar la nostra missió i no ens hem de veure a nosaltres mateixos com a víctimes, hem de ser flexibles i enèrgics davant d'una nova situació, que també té la seva missió. La història ens ensenya com la comunitat murid ha desenvolupat capacitats de resiliència com el coratge i la perseverança, mantenint sempre l'optimisme i el somriure. El califa general va ser el primer a fer entendre a la gent que havíem d'aprendre a conviure amb la Covid-19".

Motor econòmic

Segons els ensenyaments murids, l'equilibri s'assoleix a través de tres

vectors indissociables, l'espiritual, el comunitari i l'econòmic. La salut, per tant, no és un vector en sí mateix, però una societat sana –o que vol aquesta salut– no pot oblidar cap dels tres vectors. Ni només espiritual, ni només material, es busca una conjunció dels dos àmbits a través d'una relació fonamentada en el cultiu del que anomenem sagrat.

"Oblida grans plans de futur, no tresoregis riqueses i combat la mandra. Embelleix el teu interior, lloc de la mirada del Mestre de les criatures", va deixar escrit Ahmadou Bamba en un dels seus poemes més recitats.

En un context com el senegalès, on el comerç informal és el vector fonamental de l'economia, aquest esdeveniment religiós preveu reactivar un àmbit molt afectat per la situació sanitària global. El 2017, per exemple, un estudi de la Universitat Alioune Diop de Bambey va mostrar que el Magal genera una mitjana anual de 40 milions d'euros. Com assenyala Felwine Sarr, economista, professor a la Universitat Gaston Berger i autor d'*Afrotopia* (traduït al castellà per Catarata), "la muridiya és un exemple d'economia material pròspera fundada en els valors socioculturals i religiosos, és dinàmica i preserva els fonaments de l'economia relacional". I, d'aquesta relació, un món esperançat que no s'atura. ■